

נאום חסן נצר אללה, 17.9.2012

הרקע של הנאום או הריאיון

נאום זה הוא נאום של חסן נסראללה שהוא מנהיג החיזבאללה. נסראללה הוא איש דת מוסלמי אשר עומד בראשו של ארגון טרור. למרות שהוא נחשב בתור טרוריסט בקרב אנשים רבים ברחבי העולם, אנשים רבים בלבנון רואים בו בתור מנהיג דתי אשר מבצע את הדרך הנכונה של האסלאם ומבקשת לחזק את האמונה בקרב בני המדינה שלו. הוא הצליח לחזק את הארגון חיזבאללה, שהיה ארגון קטן ומוגבל מאוד, על ידי יצירת קשר עם האיראנים השיעים שלאחר המהפכה של חומייני. בצורה הזו הוא חיבר בין התפיסות המעשיות של צורכי הארגון יחד עם תפיסתו דתיות, שיעיות בעיקר, אשר מבקשות ליצור שינוי ברמה גבוהה בהרבה מאשר הרמה המקומית.

נאום זה הוא ניסיון נוסף של הדובר ליצור לעצמו תדמית דתית ולא רק תדמית של מנהיג פוליטי אשר מבקש ליצור שינוי פוליטי מסוים. הוא מתייג את עצמו, בין השאר באמצעות הנאום, בתור איש דת בראש ובראשונה, אשר מבקש לחזק את האמונה של השומעים ולגרום להם לבצע את דברי האל בצורה מהימנה יותר מאשר לבצע את המשימות שהוא סבור שיש לבצען מבחינה מעשית. נסראללה בנה את דמותו בתור דובר אמין עבור הציבור ששומע אותו ואפילו עבור הציבור הישראלי. גם תוכן דבריו מעיד על בקיאות רבה בנעשה במקומות עליהם הוא מדבר. שילוב של עובדות אלו הופך את הנאומים שלטלטקסטים תקשורתיים מרתקים וחשובים אשר זוכים לתהודה רבה מאוד במזרח התיכון. בשל היכולת של נסראללה לעניין את השומעים הנאומים שלו הופכים להיות נאומים בעלי יכולת השפעה רבה וכאלה אשר ניתוח שלהם עשוי להעיד על מגמות עתידיות אשר יכולות לפקוד את המזרח התיכון.

קהל היעד של הדובר/הנאום

קהל היעד של הנאום הזה הוא קהל יעד של תומכים במשנה השיעית ושל אנשים אשר רואים בנסראללה בתור מנהיג דתי ולא רק מנהיג פוליטי. כבר מן השלבים הראשונים של הופעת נסראללה הוא דאג להציג את עצמו בתור איש דת בעלת יכולת לפסוק ולא רק בתור דמות מעשית. נסראללה הוא מדמויות המפתח של המזרח התיכון בשנים האחרונות והוא נחשב לאיש כריזמטי, חכם ובעל יכולת רטורית מעולה. ברור לכל כי הוא עושה שימוש בתקשורת לצרכים שלו ואשף של לוחמה פסיכולוגית נגד האויב שלו. הוא נחשב לאיש אמין, גם בקרב האויבים שלו ורבים מאמינים כי לדבריו יש יכולת השפעה על מאות אלפי אזרחים אחרים. השומעים שלו הם אנשים אשר מאמינים לדבריו בשל האמינות הזו ואשר רואים בנאומים שלו בתור דברים אשר עתידים להתרחש במזרח התיכון¹.

ידוע כי בזמן הנאומים שלו מקפיד נסראללה לפנות לקהל רחב ומגוון. לצד פנייה לקהל פלסטיני הוא פונה ישירות גם לקהל ישראלי וגם לקהל גלובלי במקרים רבים. הוא עושה זאת על ידי שילוב של עובדות יחד עם דעות ועם הרצונות שלו. במקרה של נאום זה הוא אינו עושה כן. הוא פונה דווקא למאמינים השיעים, בנאום מלא דגשים דתיים, ומבקש להראות להם כי הוא למעשה לא רק עושה או אומר את הדברים על דעת עצמו

¹ צפירה גרבולסקי-ליכטמן. הקשר בין הלימה ואי-הלימה מילולית ולא מילולית ובין תגובות של עיתונאים ופרשנים: הופעותיו הטלוויזיוניות של חסן נסראללה במלחמת לבנון השנייה. הוצאת הקרייה האקדמית קריית אונו. עמ' 101.

אלא למעשה רק משחזר את העיקרים של הדת האבודה על כולם. לשומעי הנאום הוא קורא בתור שליחי האל, ועושה זאת בכבוד רבה מבחינתם.

מטרת הנאום

מטרת הנאום אשר את חלקיו השונים ננתח להלן הוא ליצור חיבור בין השומעים ובין נושא הדברים ולחזק את כוחו בתור סמכות דתית אשר גוברת על הסמכות המעשית שלו. כבר משלבים ראשונים של התפקוד של נסראללה בזירה הפוליטית הוא ביקש לחבר בין עצמו ובין התדמית שלו בתור איש דת לכל דבר, אשר כל הפעולות שלו למעשה הם ביצוע של דברי האל ולא פעולות שהוא עושה למען עצמו. יש לזכור כי נסראללה הינו מחובר מאוד לישות האירנית ולכן הדברים שהוא מבצע יכולים להיתפס כאילו הוא: " שכיר חרב", עבור העם הלבנוני.

לכן המטרה העיקרית של הנאום היא לטשטש את האבחנה הזו ולחזק את הקשר שלו בתור איש דת אשר פועל למען העם המוסלמי ולא בתור אדם אשר פועל למען אינטרסים אחרים. בכך הוא גם מפריד את עצמו מפני ישות אויבת כמו ישראל וארצות הברית אשר ידועות בכך שהן לא פועלות מתוך סיבות דתיות אלא רק מתוך סיבות אינטרסנטיות. בכך הוא מצליח להבדיל את עצמו מהאויבים שלו עליהם הוא מדבר מבלי שהוא יצטרך להבהיר זאת. הוא מדבר על קרב ועל צורך של אנשים להקרבה אולם עושה זאת מבלי לתאר את האויב. כל אויב למעשה, כך הוא מבקש להראות, הוא אויב של האסלאם ויש ללחום בו מבלי שהדבר יגרם בשל שיקולים פוליטיים, אלא רק בשל סיבות דתיות. באופן הזה הנאום נועד לשוות תדמית דתית לגמרי ולכן טהורה, על פני התדמית הפרגמטית של הפוליטיקה שמאפיינת את האויבים שלו.

הרעיון המרכזי בכל פיסקה בנאום או הראיון

נאום זה מחולק לשלוש פסקאות עיקריות. הפסקה הראשונה נועדה להראות על הקשר שבין הנאום ובין השומעים שלו. הוא לא מדבר אליהם בצורה של הטפה אישית אלא בתור נציג האל אשר רק מעביר את המסר האלוהי ומחזק אותו בקרב השומעים, מבלי שהשיקולים האישיים שלו משפיעים על השומעים (כביכול).

הפסקה הראשונה של הנאום מראה על רעיון שבו כל השומעים קשורים האחד לשני, ולמרות שכולם סבלו בעברם מקשיים שונים, הדבק אשר מחבר ביניהם הוא דבק אשר לא יינתק בשל הקרבה של כל השומעים לאמונה באלוהי האסלאם. הוא מבקש לתאר את כל אחד מן השומעים בתור שליח האלוהים בעצמו ולא רק אדם אשר מאמין באלוהים. הוא מבקש להראות כי למרות שלכל אחד מהם יש סיבות לחשבון נפש, בסופו של דבר כולם נושאי דברו והשליחים של האל בעצמו. בכך הוא יוצר קשב רב בקרב השומעים אשר מטילים עליהם את האחריות של ממלאי המקום של האלוהים או השליחים שלו. המסר שהוא עתיד להעביר להם למעשה הוא מסר אלוהי שעליהם, בתור שליחים של האל, להעביר אותו הלאה או לפחות לקבל אותו בתור מסר אלוהי ובהכרח נכון.

הפסקה השנייה של הנאום מבקשת לפנות בצורה ישירה לכל אחד מן השומעים כאילו הדובר מדבר אישית אליו ומבקש ממנו לעשות דבר מה. הוא מבדיל בין שאר העולם ובין המאמינים אשר שומעים אותו. הוא למעשה